

φνας καὶ τὰ ἐγκώμια εἰς μόνους τοὺς ὀπαδούς των ; Ὁ λογισματισμὸς ! αὐτὸς κατέφαγε καὶ τοὺς ὠραιότερους ποιητικούς χρόνους τοῦ Ζαλοκώστα καὶ τοῦ Παράσχου καὶ τοῦ Τανταλίδου, καὶ πολλῶν ἄλλων οἵτινες βεβαίως θὰ ἦσαν σήμερον τὸ κόσμημα καὶ τὸ ἀγαθὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ ἂν περιφρονούντες τῶν γραμματικῶν τὰς μωρὰς ἀξιώσεις ἐπεδίδοντο εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ δημοτικοῦ πλοῦτος καὶ περιέβαλλον τὰς ιδέας των διὰ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ζῶντος ἑλληνισμοῦ, ἀντὶ τῶν σαθάνων κόσμων παλαιοῦ, σαρακοθαγμένου, καταρρέοντος.

Ἡ τυραννία αὕτη τοῦ λογισματισμοῦ ἐπνίξε τὴν ποίησιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐχρειάσθη μεγάλη ἐπιμονὴ καὶ μεγαλτέρα ὑπομονὴ μέχρι οὗ ἴδῃ τις τὴν Συγκλητὸν τοῦ Ἑθνικοῦ Παιδαγωγικοῦ προσκαλοῦσαν ἓνα ἀντάρτην ἓνα ἀδιόρθωτον καὶ παρήκοον χωριάτην ποιητὴν, ἐμὲ, διὰ τὰ τοῦ ἀναθέσθαι καὶ τοῦ διαπιστεῦσθαι τὴν ἐξύμνησιν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.... Τώρα ἡ δημοτικὴ ποίησις δὲν φοβεῖται πλέον διωγμοὺς καὶ ὕβρεις. Ἐκάθισε τροπαιοῦχος καὶ νικηφόρος ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ λογισματισμοῦ καὶ ἐκπρῦχθη βασιλὶς καὶ κυρία. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπουλωθῶσιν αἱ μαστιγώσεις τῶν ἀγωνοδικῶν, πρὶν ἢ ἀνασυνθῶσιν τὰ ἀναθέματα ὅσα ἐξετοξεύθησαν καθ' ἡμῶν τῶν χηδαϊζόντων, τῶν προδοτῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν φωτισθεστών, ἀπαιτεῖται καιρὸς....

... Ἄν ὁ ἰδανικὸς αὐτὸς κόσμος δὲν παρήγαγε μέχρι τοῦδε μεγάλους ποιητὰς, ὁ λόγος ἐγκτεται εἰς τὴν νάρκην ἢν ἐπέφερεν ὁ ἀφόρητος ζυγὸς τοῦ λογισματισμοῦ, ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἀφορητότερος καὶ τοῦ Τουρκικοῦ, διότι ὑπὸ μὲν τὴν δουλείαν τῶν Ὀθωμανῶν ἡ ποίησις ἡ Ἑλληνικὴ ἀπέδωκεν ἀνθη ἀμάραντα, ὑπὸ δὲ τὴν τυραννίαν τοῦ λογισματισμοῦ σχεδὸν τίποτε, καὶ τὸ τίποτε τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν δημοτικὴν ποίησιν· εἶναι δηλαδὴ ἔργον ἀνταρσίας.

Ἀφοῦ ἐκλείψωσιν ἐντελῶς τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ λογισματισμοῦ, εὐθὺς θάναδλα στήσῃ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἡ ποίησις

ἀνθοστολιστὴν, ἀκμαίως πάλλουσα τὸν κάλαμον ὡς ἄλλη Ἀθηνᾶ τὸ δόρυ....

.... Ὀργίσθησαν κατ' ἐμοῦ, διότι τὴν δὲ μὴν γλώσσαν ἐθεώρησα γνήσιον προῖον τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, στοιχεῖον ἀπαραίτητον ἐθνικῆς ἀναπλάσεως, παραφυάδα υπερήφανον βλαστήσασαν μὲν ἐκ τοῦ ἀψύχου κορμοῦ τοῦ ἀποθανόντος ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐχούσαν κάλλος πρωτότυπον, ζῶν ἰδίαν, ψυχὴν ἀκατάβλητον, μέλλον λαμπρὸν καὶ μέγα. Τὶ τοὺς ἐδλαπτεν ἡ παραφύς αὕτη ἢ ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ποτισθεῖσα διὰ ποταμοῦ αἱμάτων καὶ ὁακρύων, τὶ τοὺς ἐδλαπτε καὶ συνώμωσαν νὰ τὴν πνίξωσιν ἢ νὰ τὴν μαράνωσιν βρέχοντες αὐτὴν ἀδιακόπως ὄσος καὶ χολὴν ; Τοῦ κάκου κοπιῶσι καὶ βασανίζονται ! Ὅσον τὴν κατακόπτουν καὶ τὴν ποδοπατοῦν, τόσον ἐκείνη θὰ θρασυμανᾷ καὶ θὰ ἀνδρείευεται....

Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ ! ὅσον ἡ πίεσις τοῦ λογισματισμοῦ ὑπῆρξε μεγάλη, τόσον ἔπρεπε νὰ εἶναι ζωηρὰ καὶ ἡ ἐξέγερσις. Μὴ φοβοῦ ! Ὁ καιρὸς θὰ καθαρίσῃ τὴν εἶραν ἀπὸ τὸ σιτάρι. Μὴ ἀμφιβάλλῃς περὶ τούτου, ἀρκεῖ μόνον οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος ποιηταὶ νὰ μὴ δειλιάσωσιν ἀπέναντι τῶν τελευταίων ἀπλησιζόμενων ἐφ' ὧν τοῦ λογισματισμοῦ, ὄντες δὲ βέβαιοι περὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου, νάσχοι μὴδ' ὀπίσθου δαίως συλλέγοντες, καθαίροντες, συντάττοντες τοὺς ἀπεράντους θησαυροὺς τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης, τῆς γλώσσης ἐκείνης δι' ἧς ὁ νέος Ἑλλὰς κατὰ τὸν ἀτελεύτητον αἰῶνα τῆς δουλείας του, ἐμοιρολόγησε, δι' ἧς ἐτραγουδῆσε, δι' ἧς ἐνεψυχώθη ἐν τῷ μακρῷ ἀγῶνι κατὰ τῶν πατροπαραδότων ἐχθρῶν του.

.... Ἀνάγκη λοιπὸν ἀφευκτοῦ νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ προαχθῇ παρ' ἡμῖν ἡ δημοτικὴ ποίησις ἥτις μόνη δύναται νὰ εἶναι καὶ ἐθνικὴ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πρέπει νὰ ταφῇ διὰ παντὸς ὁ λογισματισμὸς, καὶ πρέπει διὰ πάσης θυσίας νὰ καλλιεργηθῇ ὁ σπόρος τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ὅπου δῆποτε καὶ ἂν φανερωθῇ ἐν μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβύλων, εἴτε ἐν μέσῳ βορβορώδους ἐδάφους.

(Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου «Ἀνέκδοτοι Ἐπιστολαὶ» 3 Νοεμβρίου 1877— 5 Ἰανουαρίου 1878.— Ἑστία τομ. ΚΗ. 1889).

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΚΥΚΛΩΨ

Σὰν τὴν ἀγάπην γιατρικὴν δὲν εἶν' ἄλλο κανένα,
Οὐτ' ἀλοιφή, μοῦ φαίνεται, Νικία, οὔτε βοτάνη,
Σὰν τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ἐλαφρὸ, γλυκὺ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους

Γίνεται μόνο-τί νὰ πῆς ; καλόβρετο δὲν εἶναι.
Ἐστὶ καλὰ, μοῦ φαίνεται, ποῦσαι γιατρός, τὸ ξέρεις
Κιάγαπημένος τῶν ἐννὰ Μουσῶν ἀπὸ τοὺς πρώτους.
Μὲ τοῦτο κι' ὁ Πολύφημος, ἐκεῖνος ὁ δικός μας,
Ἦούχαζε, διὰ τὴν καλὴν Γαλάτειαν ἀγαποῦσε,
Πρωτόχρονδο σὺ πρόσωπον ἀκόμη παλικάρι.
Δὲν ἀγαποῦσε ψεύτικα, μὲ ῥόδα ἢ μὲ μαλλάκια,
Μὲν ἀγαποῦσε δόλοτρελλα καὶ ξέχασε ὅλα τὰλλα.
Πολλὲς φορὲς τὰ πρόβατα τὸ δρόμο μόνον ἐπῆραν
Στὴ σιάνην ἀπὸ τῆ βοσκῆς· ἐκεῖνος τραγουδῶντας
Ἐλυνε ἀπάνω στοῦ γαλοῦ τὰ φύκια ἀπ' τὸ ξεφῶτι.
Γὰρ τὴ Γαλάτεια βαρετὴ πληγὴ εἶχε στὴν καρδίαν του.
Μὲν ἦρε αὐτὸς τὸ γιατρικόν· σὲ βράχο καθισμένος
ψηλόν, σὺν πόντον ἔβλεπε καὶ τέτοια τραγοῦδοις.

(τραγοῦδι).

Γαλάτεια, γιατί διώχνεις με, ποῦ σ' ἀγαπῶ πιστά,
Σὺ τρυφερώτερη ἀπ' ἀρνὶ κισσινότρη ἀπὸ γάλα,
Καὶ πάλι μοῦρχεσαι, καθὼς ὁ ὕπνος μὲ βασίῃ·
Μὰ σὰν ὁ ὕπνος φύγῃ μου, —εὐθὺς καὶ σὺ φευγάλα.
Ἐγώ, κόρη, σ' ἀγάπησ' —ἀπὸ κείνον τὸν κισρὸν,
Σὰν ἦρθες μὲ τὴ μάνα μου κι' ἄνθ' ἤθελες δοροῦσαι
Νὰ κόψῃς ἀπὸ τὸ βουνὸ κι' ἔδειχνα ἐγὼ τὴ στράτα·
Νὰ πάρω, νὰ μὴ σὲ θωρῶ, καὶ τώρα δὲν μπορῶ...

Ξέρω γιατί δὲ μ' ἀγαπᾷς, πεντάμορφη μικρή·
Γιατὶ πυκνὸ τὸ φρύδι μου σὺ μέτωπ' ὅλο ἐμένα
Ἀπὸ τὸ ἓνα σᾶλλο αὐτὶ, φτάνει μακρὸν μακρὸν
Γιατ' εἶν' ἡ μήτη μου πλατειά, γιατί τὸ μάτι εἶν' ἓνα.

Καὶ τέτοιος ὅμως ἄσκημος, πρόβατα βόσκω χίλια,
Κι' ἀρμέγω τὸ καλύτερο, ρουφῶ γάλα γλυκόν,
Καὶ δὲν με λείπει τὸ τυρὶ ποτὲ τὸ ταχικόν
Χειμῶνα θέρος ἔχω γὰρ κατάβαρα ζεμύλια.

Φλογέρα ξέρω, σὰν κανεὶς νὰ παίξῃ δὲν μπορεῖ,
Καὶ λέω γὰρ σέ, γλυκόμελον, κι' ἐμὲ μαζὶ τραγοῦδια
Πολλὲς φορὲς μεσάνυχτα· τρέφω καὶ τοῖς ἀρκούδια
Καὶ λάφια γὰρ σὲ δώδεκα, καθένα μὲ κυρτό.

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

2 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 2

Α'.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πῶς τὰ σημερινὰ περιοδικὰ δὲν γράφονται ὅπως ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, οὔτε οἱ συνεργάται τους εἶναι τῆς ἰδίας μορφῆς καὶ τῆς ἰδίας φιλολογικῆς θέσης μ' ἐκείνους τοῦ παλαιοῦ καλοῦ καιροῦ. Ἐλείψαν σήμερον —καὶ μιλῶ ἐδῶ γὰρ τὰ περιοδικὰ ποὺ τοὺς ἀξίζει νὰ γίνονται λόγος— οἱ τύποι ἐκεῖνοι ποὺ ἐθεράπευον τὴν Μοῦσαν καὶ τὴν ἐλαφρὰν φιλολογίαν ἢ ἀπὸ ἐθνικῶν καὶ πατριωτικῶν λόγων· ἐδίδαν τὴν μικρὰν συμβολὴν των στὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Δὲν εἶμαστέ πιά στὴν ἐποχὴ, ποὺ καθε μαθητὴς τοῦ γυμνασίου ἢ καθέννας, ποὺ ἤξερε νὰ βάλῃ ἐντὶ σείρῳ δέκα στίχους μὲ φουσκωμένες λέξεις,

ἦταν καὶ συνεργάτης καὶ τοῦ τῶ σόδαρῳ περιοδικοῦ, ποὺ μπόρῃτε καθέννας νὰ γράψῃ μὴ φιλολογικὴ μελέτη καὶ μὴ καὶ αὐτὰ πραγματεῖαν γὰρ τὰ καλαματιανὰ σῦκκ. Δὲν ζοῦμε στὰ φτυχισμένα χρόνια, ποὺ οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἦσαν οἱ σκηπτοῦχοι καὶ ραβδόχοι τῆς φιλολογίας καὶ οἱ ἰθύντορες τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς χώρας μας· ποὺ οἱ νέοι ποιηταὶ ἔπρεπε νάχουν τὴν ὀψὲν κίτρινην καὶ ἀρρωστικὴν καὶ τὰ μαλὶ κακρὰ, κι' ἂς μὴν τοὺς μοιάζαν, ποὺ ὅλοι ἤθελαν νάβῃ Παπαρηγόπουλοι στὰ δάκρυα καὶ στίς κατάρεις, κι' ἂς μὴν εἶχαν νοιώσει ποτὲς τί θὰ περὶ λύπη καὶ πόνος. Τότες γὰρ νὰ δημοσιευτοῦ μὴ φιλολογικὴ μελέτη σὲ περιοδικόν ἔπρεπε νάβῃ παρκαγεμισμένη μὲ βαρὴ ὀνόματα, μὲ λόγια, ποὺ νὰ βροντοῦν δυνατὰ στὰ βουλωμέν' αὐτιά καὶ ὅχι νὰ ἐγγιζοῦν τὴ σκέψη, τὸ διήγημα νάχει μέσα του περισσότερη ψυχὴ Σὺν, Πονσόν δὲ Τερσέιγ, Φεβὼλ παρὰ Ζωήκαϊ ἀντίληψη κίστητικὴ τῆς ζωῆς.

Ἄν σήμερον φυλλομετρήσουμε ὅλα τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θὰ βρεθοῦμε μέσα σ' ἓνα κῶσμο, ποὺ μ' ὅλο τὸν ἀντιλαλὸν του, ποὺ ἀπλόνεται ἀκόμη γύρω μας κι' ἀπένουθε μας καὶ τὸν κρυφακούει ἡ ψυχὴ μας, θὰ μᾶς φανεῖ πολὺ παρὰ ξένος κι' ἀκατανόητος. Ὅλες ἐκεῖνες οἱ μορφές, ποὺ θὰ ξεπροβάλλουν ἀπ' ἐκεῖ μέσα νεκρῆς ἢ ζωντανῆς γὰρ τὴν

ψυχὴ μας καὶ τὸ νοῦ μας, θὰ μᾶς κάνουν μονάχα νὰ νοιώσουμε πῶς πῶς πολὺ ἀλλάξεν ἡ ζωὴ μας· τίποτε ἄλλο. Θάνατι ξένου, πολὺ ξένου γὰρ μᾶς οἱ πολυσέλιδοι ἐκεῖνοι τόμοι μὲ τὰ γνώριμα ἢ ἀγνωρὰ ὀνόματα, μὲ τὴν ζήλευτὴ καὶ καλὴν ἀφροντισίαν γὰρ τὸ βέλτιστο τοῦ ἐνὸς ἀρθροῦ κοντὰ στ' ἄλλο καὶ τὴν παράταξιν τῆς μῆς ὑπογραφῆς σιμὰ στὴν ἄλλην.

Θὰ βλέπαμε ἓνα ὄγκο σοφίας, ποὺ μᾶς διώχνει ἀπὸ κοντὰ τῆς, γιατί κατὶ θὰ μιλήσῃ μέσα μας, νὰ μᾶς εἰπῇ, πῶς σ' αὐτὴ βασιλεύει περισσότερο ἢ προσποίησις παρὰ ἡ φυσικότης. Ἡμπορεῖ νάχουν δίκιο ἐκεῖνοι, γράφοντας ἔτσι· μὰ τὰ χρόνια, ποὺ πέρασαν καὶ συνεπῆραν στὸ διάβα τους τ' ἀνεκτενέχματα τῶν τραγοιδιῶν, τοὺς μελοδραματικούς διαλόγους ἀπ' τὸ διήγημα, τὸ εὐκολὸ ἀνακάτωμα ὅλης τῆς ἀντίθετης φιλοσοφίας γὰρ τὴν ζωὴν, τὴν ἀνεξέταστη ἀποκήρυξιν κάθε καινούργιας ιδέας γὰρ νὰ μὴν πειραχτοῦν τὰ πάτρια, ἐνῶ ἀπὸ κάθε μεριὰ τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ πάτρια ἔπαιρναν καὶ μὴ ἐπικίντυνη πληγὴ, τὰ χρόνια, ποὺ τὰ συνεπῆραν ὅλ' αὐτὰ, μᾶς λέν, πῶς κάποιος πέπλος κρουστός σκέπαζε τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν τὴν ἔφινε νὰ φανεῖ καθαρὰ καὶ ξάστερα.

II. Τὰ χρόνια πέρασαν· κι' ὅπως ἀλλάξεν σ' ἑλὰ ἡ ζωὴ μας, ἔτσι ἀλλάξεν καὶ ἡ μορφή των περιοδικῶν. Ἀπὸ τὴν «Πανδώρα» μὲ τὴν σόδαρῳ μὲ τὴν

Μόν' ἔλα, κόντεψέ μ' ἐσύ, σοῦ λέω, καὶ δὲ θά χάσῃς,
Τὴ μαύρη θάλασσ' ἄφησε κιάνεβα στὴ ξηρά,
Μὲς στὴ σπηλιὰ καλύτερα τὴ νύχτα θά περάσῃς·
Ποῦς θέλει, καλέ, θάλασσα καὶ κύματ' ἀρμυρά ;

Εἰδῶναι δάφνες φουντωτές, καβάκια εἶναι ψηλά,
Ἔχει κισσὸ μαυριδερό κιὰμπέλι γλυκὸν ἔχει,
Καὶ νερὸ κρύο ἀθάνατον ἢ δοροσερὴ Αἴτνα τρέχει,
Ποῦ ἀπὸ τὰ χιόνια τὰ λευκὰ γοργὸ κατρακυλᾷ.

Κι' ἐγὼ ἂν ἴσως μαλλιαρὸς σοῦ φαίνομαι κομμάτι,
Ἔχω καὶ ξύλα δάδινα καὶ φλόγα περισσὴ
Καὶ νὰ μου κάψῃς στέκομαι καὶ τὴ ψυχὴ μου ἐσύ
Καὶ τοῦτο, ποῦ ἀκριβώτερο δὲν, ἔχω-τόνα μάτι.

Ἀλλ', ἡ μάνα δὲ μ' ἔκαμε σὰ ψάρι τοῦ γαλοῦ,
Νὰ βούτηξαι νὰ φίληγα τὰ φράτο σου τὸ χέρι,
Ἄν δὲ θέλῃς τὸ στόμα σου, μικρὴ ξανθομαλλοῦ,
Καὶ κοίνα λευκά, κόκκινους λαλέδες θάχα φέρει.

—Μὰ αὐτοὶ χειμῶνα γίνονται καὶ κε να καλοκαίρι.—
Τώρα θὰ μάθω, θὰ τὸ ἴδῃς, μικρὴ, νὰ κολυμπῶ,
Ἄν κανεῖς ξένος μὲ παννὶ φτάση, σ' αὐτὰ τὰ μέρη,
Γιὰ νὰ δῶ μέσα σὺ βυθὸ πῶς ζῆτε τὸ θαμπό.

Ἔβγα, Γαλάτεια, κιὰφοῦ βγῆς, λησμόνα νὰ γυρίσῃς
Σὺ σπύ σου-ὅπως τώρα δὰ κ' ἐγὼ σὶὸ χεῖμαδεῖο.
Ἔλα μαζί νὰ βόσκωμε, ν' ἀρμέγωμε τὰ δυὸ
Καὶ μάθε μὲ ξενὴ πνιτὰ πῶς τὸ τυρὶ να πῆξῃς.

Ὅλα τα φταίει ἡ μάνα μου, γιαντὸ πιρρολογῶ
Δὲ σοῦπε ἀκόμα χάρι μου μὴδ' ἓνα λόγὸ μόνο
Ἐνῶ μὲ βλέπει ποῦ χαλῶ καὶ μέρα μέρα λυώνω
Θέλω κιὰντὴ να λυπηθῇ, ἀφοῦ λυποῦμαι ἐγὼ !...

Πολύφημε, Πολύφημε, ὁ νοῦς σου ποῦ πετᾷ ;
Ταλάρια πλέκε, πήγαινε, τὰ φύλλα μάξενέ τα
Γιὰ νὰ τὰ πάρῃς τῶν ἀρνιῶν· θα κάμῃς πὺδ σωστά·
Ὅποιαν κοιτεύει, σφίγγε τὴν, ὅποιαν τραυάει, πα-
[ραίτα.

Θὰ βρῆς ἴσως καὶ πιὸ μορφὴν ἄλλη Γαλάτει' ἀφράτη.
Πολλὰ κορίτσια μὲ καλοῦν τὴ νύχτα σὺ κρυφτό,
Καὶ σὰν τὲς κίχλεις ὅλες τους γελοῦν ἅμα δεχτῶ.
Φῶς φανερό, πῶς στὴ στεγιά κ' ἐγὼ φαίνομαι κάτι.

Τραγουδιστὰ, ὁ Πολύφημος τὸν ἔρωτα γελοῦσε
Καὶ πὺδ καλὰ παρὰ χρυσὸν ἂν ἔδιδε, περνοῦσε.
(Λεμησός, Κύπρου) ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ.

καὶ τὶς ἀποκλειστικὲς ὑπογραφὲς τῶν σοφῶν δασκάλων, ὡς στὴν «Ἑστία» τοῦ 1890 ποῖα διαφορά !
Μὰ ἡ διαφορά αὐτὴ ὅσο μεγάλη κι' ἂν φαίνεται στὴν ἐξωτερικὴ ἀντίληψη, σὺ βάθος δὲν εἶναι σπουδαία.
Συγκρατιοῦνται ἀκόμη ἀσυνείδητα οἱ διαφορὲς αἰτί-
ες κι' ἀφορμές, ποῦ γέννησαν τὴν παρὰξενὴ ἐκείνη
ζωή, ποῦ ἔζησαν οἱ Ἕλληνες σὺ διάστημα ἔξῃ τῶν
χρόνων καὶ ποῦ φανερώθηκε τόσο παραστατικὰ σ' ὅ-
λες τὶς λεπτομέρειές της καὶ φυσικὰ καὶ στὴ φιλο-
λογία. Μὰ δειχνεταὶ καθαρώτατα ποιοὶ ἦσαν οἱ
Ἕλληνες, ποῦ ἔγραφαν, καὶ ποιοὶ οἱ Ἕλληνες ποῦ
διεβάζαν.

Καὶ τὸ καλὸ εἶναι, πῶς σ' ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ
βγήκαν πολλὰ περιοδικὰ γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τυπώνουν
τὰ γραφόμενά τους ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ποῦ ἔγραφαν
—ἀφοῦ γιὰ τοῦτον ἡ ἐκείνη τὸ λόγο δὲν ἦταν εὐ-
κολο νὰ βγαίνουν κι' ὅλοι βιβλία — καὶ νὰ μπορέ-
σουμε κ' ἐμεῖς μὲς σὺ φυλλομέτρημα τῶν περιοδι-
κῶν μὲ τὰ διάφορα ὀνόματα καὶ τὰ διάφορα σχήμα-
τα νὰ ξεχωρίσουμε περισσότερο ἀπὸ καθεστὶ ἄλλο ἓνα
πρόμα : ὅτι δὲν ἦταν ἀληθινὸι στὴ σκέψη τους ὅσοι
ἔγραφαν καὶ στὴ πνευματικὴ τους ἀπόλαψή ὅσοι δια-
βάζαν. Κ' ἡ ψεύτικη ἐκείνη φανέρωσή σ' αὐτὸ τὸ
μέρος τῆς ζωῆς — ἀπὸ φυσικὸ νόμο — ἔγινε σιγά-
σιγὰ ψυχικὴ ἀνάγκη, ὅστερα παντοεινὴ κατὰστασι,

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς πλα-
τείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑ-
πουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τρο-
χιοδρόμου (Ὁφθαλμιατρείου), Σταθ-
μοῦ Ὑπογείου σιδηροδρόμου (Ὁμό-
νοια).

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ δέχεται ἀπὸ τὶς ἐπαρ-
χίες καὶ τριμνούς συνδρομητές, μὲ δυὸ
δραχμὲς προπληρωτέες τὴν τριμνία.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΙΧΑΝ

δὲν εἶχαν οἱ ἀλιτῆριοι δὲν τὴν ἀφῆσαν πα-
ραπονεμένη τὴν 8ην Νοεμβρίου. Τῆς ἔδωσαν
μιὰν ἀδελφούλα Ἐδμηιούργησαν τὴν 16ην
Νοεμβρίου, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ μονάχη· της καὶ
στενοχωριέται, γιὰ νάχη τὴν ἀξία της συν-
τροφίσσα μέσα στὴν ἱστορία τῆς νεοελληνι-
κῆς—γιὰ νὰ μὴ τὴν ποῦμε Ρωμέικης, καὶ
τοὺς πιάσουν τὰ νεῦρά τους πάλι—μωρίας,
ἀσυνειδησίας καὶ κακομοιρίας.

Οἱ Μιστριώτιδες κ' οἱ Χατζιδάκιδες κ' οἱ
Καλαποθάκηδες κι' ὅλες οἱ μαργιγιόττες τῶν
τρανῶν αὐτῶν καραγκιόζηδων, ἄλλος γιὰ
τοῦτο τὸν λόγο κι' ἄλλος γιὰ κείνο, ὅλοι ὁ-
μως γιὰ τὸ παλιότομάρο τους φροντίζοντες,
ἔσπρωξαν μὲ τὰ φουσκωμένα κι' ἄτιμα λόγια
τους ἀπονήρευτα κι' ἄμυαλα παιδιὰ κατὰ
τοῦ Νόμου, κατὰ τῆς Πολιτείας, κατὰ τοῦ
Ἔθνους ἀκόμα, κι' ἀνάγκασαν τὴν Πολιτεία

ποῦ τὴν κληρονομήσαμε καὶ προσπαθοῦμε σήμερα νὰ
τὴ διώξουμε. Κ' ἡ προσπάθειά μας αὐτὴ εἶναι ποῦ
μὰς κάνει τώρα νὰ θαροῦμε ξένες τὶς φιλολογικὲς
μορφὲς τοῦ περασμένου καιροῦ. Ριζώθηκε βαθιὰ μέσα
στὴν ψυχὴ τοῦ Νεοέλληνα γιὰ κάμποσα χρόνια ἡ ἀρ-
ρώστια αὐτὴ τῆς ψευτιάς· μὰ ἡ σημερινὴ ἀντίδρα-
ση, ποῦ ἀρρῖσι καίπως νὰ δυναμάνει, μὰς εὐκολύνει
νὰ τὴ νοιώθουμε καὶ νὰ τὴ φοβόμαστε· κ' ἴσως ὁ φό-
βος τοῦτος μὰς βοηθήσει νὰ τὴ νικήσουμε γληγο-
ρότερα.

Ἡ ἀρρώστια τῆς ἐποχῆς μπῆκε νικητὴ μέσα
στὴν Ἑλληνικὴν οἰκογένεια, γιὰτὶ ὅλοῦθε βρῆκεν ἀ-
νοιχτὸ δρόμο. Κουρασμένος ὁ λαὸς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες
τῆς ἐπανάστασης καὶ ὅστερα ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς
σπαραγμούς, μὲ σαστισμένο ἀκόμα τὸ νοῦ ἀπὸ τὰ
σκοτεινὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, γεμάτος ἀπὸ πρόωρες
ἐλευθερίες σ' ὅλα χωρὶς τοὺς ἐπιτήδειους ὁδηγούς στὴ
χρησιμοποίησιν τῶν δώρων αὐτῶν δὲν ἤξερεν, οὔτε
καὶ μποροῦσε ν' ἀντισταθεῖ στὴν ξένη ζωὴ, πούρ-
χόταν παντοδύναμη νὰ πάρει τὴ θέση τῆς δικῆς του.
Ἦταν φυσιολογικὸς νόμος, ποῦ τὸν βοήθησαν νὰ τρα-
βήξῃ τὸ δρόμο τῶν πολλῶν περιστάσεων κι' ἀφορμῶν
καὶ ποῦ ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ἐννοίωσε βαθειὰ τὴ δύ-
ναμήν του.

Μὰ ἀπὸ τὶς ἀφορμὰς αὐτές, σύμφωνα μὲ τὰ ὁ-

νά δείξῃ τὰ δόντια της καὶ νὰ δικαιολογήσῃ
τὴν ὑπαρξί της.

Οἱ φοιτηταὶ δὲν ἔφταιγαν—τόμολογοῦμε.
Ὁ δυστυχισμένος Μαντᾶς ἄδικα ἐπῆγε—καὶ
τὸν κλαίμε. Μὰ τί νὰ γίνῃ ! Ὅταν οἱ πρω-
ταίτιοι ἐκτοξεύουν ἀπὸ τὰ ταμπούρια τους
μέσα, μὲ τὸ στόμα ἢ μὲ τὴν πέννα, τὶς ἀνα-
γοῦλες τους, ὅταν οἱ ἀρχιστασισταὶ περιμέ-
νουν νὰ μάθουν ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες πῶς ἔ-
γινε ἡ μάχη καὶ πόσοι σκοτωθήκανε, πάντα
οἱ ἀθῶοι θὰ πληρώνουν μὲ τὸ αἷμα τους τὴν
ποινὴ τῆς ἀναντρίας καὶ τοῦ τσαρλατινισμοῦ
καὶ πάντα σὲ κάθε τέτοια ἀναμπουμπούλα
καὶ τώρα καὶ στὸ μέλλον, θὰ τιμωροῦνται τὰ
θύματα κι' ὄχι οἱ ἐνοχοί.

Ἡ Πολιτεία σ' αὐτὴ τὴ περίστασι ἔκαμε
τὸ καθήκόν της, ὅπως καὶ στὴν ἄλλην. Ἐχτύ-
πησε, γιὰτὶ ἔπρεπε νὰ χτυπήσῃ. Ἐφάνηκεν
ἀμείλιχτη, γιὰτὶ ἀμείλιχτη ἔπρεπε νὰ φανῇ.
Ἄν δὲν χτυποῦσε τὴν Κυριακὴν τὸ βράδυ,
τὴν Δευτέραν τὸ πρωὶ θὰ πέρναμε ὅλοι τὸ φα-
νὰρι τοῦ Διογένη στὰ χέρια καὶ θὰ ψάχναμε
μέρα μεσημέρι, νὰ βροῦμε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος.

Τὸ συμπέρασμα βγαίνει μονάχο του :
Ὅσο κι' ἂν σὰς φωνάζουν γιὰ πατριωτισμὸ
οἱ φαμφαρόνοι αὐτοὶ, μὴ τοὺς πιστεύετε !
Πατριώτες δὲν εἶναι κείνοι ποῦ ἀγωνίζονται
νὰ ξαναφέρουν στὴ ζωὴ τὶς πιὸ βρώμικες καὶ
ἀδοξες ἡμέρες τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ἀλλὰ
κείνοι ποῦ δουλεύουν ἥσυχα καὶ τίμια νὰ πο-
δείξουν πῶς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ζωντανὸ
ἔθνος, κι' ὄχι μονάχα ἱστορικὸ.

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ

προδόνει τὴν ιδέα, γιὰτὶ κάποτε ἀναγκάζεται νὰ
γράψῃ στὴν καθαρεύουσα, μὲ ψευδώνυμο, γιὰ νὰ
παίρνῃ κανένα τᾶλληρο καὶ νὰ τρώῃ.

Αὐτὴν τὴν ἀποκάλυψιν μὰς τὴν ἔκαμε μιὰ σοβα-
ρωτάτη ἐφημερίδα. Μπορεῖ νῆναι καὶ συκοφαντία.
Δὲν ξέρουμε. Μὰ κι' ἀλήθεια νῆναι, θαροῦμε πῶς
προτιμώτερο εἶναι νὰ γράψῃ κανεὶς κάποτε καὶ
στὴν καθαρεύουσα γιὰ νὰ πάρῃ κανένα τᾶλληρο, παρὰ
νὰ ζητᾷ νὰρπάξῃ αὐτὸ τὸ τᾶλληρο μὲ ἄλλους
τρόπους—ἀξιοπρεπεστάτους πάντοτε—ἕνας ἀπὸ τοὺς
ὁποίους εἶναι καὶ τὸ νὰ ζητᾷ νὰ αἰματοκυλίσῃ τὸν
κόσμο γιὰ νὰ ζήσῃς τὴν κυκλοφορίαν τῆς ἐφημε-
ρίδας σου.

σα εἶπα ὡς τώρα, ἦταν καὶ τὰ περιοδικὰ. Καὶ σ' ἐ-
κείνα, ποῦ θὰ σώζεται γιὰ χρόνια πολλὰ τ' ὄνομά
τους, καὶ σ' ἐκείνα, ποῦ λησμονήθηκαν ἀπὸ τὴν ἡμέ-
ρα, ποῦ ἐπαψαν νὰ βγαίνουν, πρέπει ν' ἀναζητήσουμε
ποῖα αἰτία ἔδωκεν γιὰ νὰ μπεῖ στὴν Ἑλληνικὴν οἰ-
κογένεια τῆς ἐποχῆς ἡ ἀρρώστια. Ὅσο σοφοὶ κι' ἂν
ἦταν ἐκεῖνοι ποῦ τᾶβγαναν, ἦταν καὶ λίγο βιομη-
χανοί· κ' ἐπειδὴς ἤθελαν νὰ διαβαζοῦνται τὰ ξενο-
μάτισαν οἰκογενειακά. Μὰ οἱ ιδέες, ποῦ κυριαρχοῦ-
σαν μέσα σ' αὐτὰ κι' ὁ τρόπος, ποῦ γράφονταν, γιὰ
κάθε ἄλλο ἦταν καλοὶ παρὰ γιὰ νὰ διδάξουν καὶ νὰ
μορφώσουν τὴν οἰκογένεια.

Ζωὴ ξένη περνοῦσε πέρα καὶ πέρα μὲς ἀπὸ τὶς
σελίδες τους. Τυπώνονταν σ' αὐτὰ πράγματα, ποῦ τᾶ-
χαν γεννήσει φαντασίες ἀναμένει ἀπὸ τὴ ρομαντι-
κὴ παθητικότητά, ὑποδουλωμένες στὴν ἐντύπωση,
ποῦ ἄφινε τὸ τελευταῖον νευρασθενικὸ ἔργο — καθὼς
μὰς τὸ δείχνει ὅλη ἀπάνου-κάτου ἡ φιλολογία τῆς
ἐποχῆς ἐκείνης — ποῦ τὰ δημιουργήσε ξένη ἀντίλη-
ψη τῆς ζωῆς καὶ πολὺ ἀλλοτρίτικη ἀπὸ τὴ δική
μας.

(ἀκολουθεῖ)